

Příspěvek českých delegátů na Kontinentálním synodním setkání v Praze

(6.-9. února 2023)

(delegáti za katolickou církev v České republice: Mons. Jan Graubner, P. Prokop Brož, Mgr. Hana Pohořalá, P. Josef Mikulášek)

A)

I v České republice jsme objevili synodalitu jako způsob, jak být církví (DKE 3). Událost synody účastníci hodnotili s vděčností za zkušenost synodních skupinek a za možnost komunitního sdílení se. Pozitivně byla přijímána metoda duchovní konverzace. Během synodálního procesu jsme více objevili skutečnost, že Kristus je přítomen ve společenství. Zaznamenali jsme však také určité skupiny, které se do synodálního procesu nezapojily nebo se proti němu vyhraňovaly.

V našem kontextu je potřeba říct, že vnímání synodálního procesu bylo ovlivněno zkušeností Plenárního sněmu katolické církve, který zde proběhl v letech 1997-2005 a jehož výsledek byl provázen zklamáním z "promarněné šance".

I přesto byla synodální proměna církve vítána jako možnost změny církevní „kultury“ a překonávání dosavadního strachu katolíků vyjadřovat se k životu a směřování katolické církve, a to navzdory skutečnosti, že církevní prostředí není vždy bezpečným a otevřeným prostředím pro naslouchání, sdílení se a rozlišování.

Nejčastěji zaznamenanou intuicí je ocenění křestní identity všech pokřtěných a s tím související promyšlení teologie všeobecného kněžství. Specifickým způsobem se tato otázka jeví v kontextu mladých lidí, kteří jsou málo aktivně zapojováni a zváni ke spoluzodpovědnosti v církvi a nezřídka pochybují o svém „prostoru“ a místě v církvi.

B)

Dále nás synodální proces učí poznávat taková napětí v církvi, která je třeba lépe reflektovat:

Synodální proces vyvolal napětí až rozdělení již tím, že teprve postupně vznikal a mnohde narážel i na nepřipravenost účastníků. Stále tak docházelo a dochází k nedorozumění o podstatě synodality.

Potřeba misijního se otevření všem, inkluze, a reakce na potřeby doby přináší do praxe církve napětí spojené s obavou ze ztráty identity, chaosu, přílišné demokratizace a relativizace hodnot. Toto napětí můžeme v dialogu se současným světem zaznamenat v oblastech formulované víry, hodnotového zakotvení církve i svátostné praxe.

Druhým výrazným zdrojem pnutí jsou souběžné naděje a obavy různých skupin věřících, přičemž někteří se obávají, že v církvi k žádným výrazným změnám nedojde, a někteří se právě těchto změn obávají. Tyto odlišné mentality se projevují jak v interpretaci II. vatikánského koncilu, v teologii všeobecného kněžství a také v liturgii.

Metoda duchovní konverzace vedla ve většině případů ke skutečnému naslouchání, rizikem ale je, když zůstane jen u hromadění nadšení nebo kritiky bez dalšího potřebného rozlišení. V takových případech

výsledek synodálního procesu mohl vyvolávat zklamání nebo působit destruktivně. Kritika bez rozlišování přináší tendenci kritizovaných uzavřít se ve vlastních obranných pozicích.

Odpuštění, smíření a přístup bez předpokladů jsou pro synodalitu klíčové, protože synodalita má povahu rozmanitosti, zásadní divergence uvnitř společenství.

C)

V návaznosti na dvě otázky, které byly předneseny, nyní předkládáme priority k projednání během prvního synodálního shromáždění Synody biskupů v říjnu 2023:

Důležitou otázkou se jeví teologie živé Tradice (DV 8) jako historické paměti a zároveň citlivého rozlišování a posouzení nové situace a nových výzev ve světle Kristova evangelia. Správně pojatá Tradice je plná napětí. Základním postojem se stává naslouchání Duchu Svatému a umění rozlišování znamení času, kdy se toto rozlišování nebojí jít za hranice vytyčené historickou zkušeností, ale dokáže ve světle víry interpretovat a proměňovat současnost a budoucnost.

Synodalita se týká všech pokřtěných, proto je důležitá formace k synodalitě ve všech životních stavech. Asynodální podoba církve představuje reálnou hrozbu. Schopnost si v dobré víře naslouchat a poctivě rozlišovat na všech rovinách života církve je klíčová. Například rozhodování bez synodalitě může být zkratkovité, neúplné a násilně ukládané silou autority. Úlohou církevní autority je naopak vytvořit ovzduší, ve kterém je možné svobodně a zodpovědně hovořit o všem, aniž by se kdokoliv musel obávat nepříjemné stigmatizace.

Klíčovou prioritou je nastolení správného vztahu mezi všeobecným kněžstvím věřících a mezi služebným kněžstvím (LG 10). To znamená mimo jiné zbavit hierarchické pojetí církve nezdravých klerikálních představ o tom, co znamená „moc“ a „autorita“. Je nutné znovu promyslet odůvodněnost existence všech církevních struktur a procesů a zdůraznit jejich poslání ke službě všem, nikoliv k panování.

Synodální proměna církve vyžaduje uvědomění si historické proměnlivosti formy služebného kněžství. Je proto třeba vypracovat integrální model formace kandidátů kněžství i permanentní formace kněží k synodalitě, zahrnující nejen intelektuální a spirituální formaci, ale také růst v sebepoznání a učení se „soft skills“, včetně kompetencí leadershipu, což napomůže k efektivnímu rozvoji týmové práce v církevních společenstvích.

Proměnlivost formy služebného kněžství vybízí k diskuzi o svěcení ženatých mužů, která se nemá odehrávat pouze na teologické rovině, a k ustanovení nových forem vedení farních společenství skrze svátostné i nesyvatostné služby, včetně zapojení žen do těchto služeb. To může vést k uzdravení církevních struktur a k novému pojetí „authority“ - zbavené striktně maskulinních a mocenských prvků - , které vychází z potřeb konkrétního společenství (diecéze, farnosti).

Je důležité si uvědomit, že role ženy v církvi je mnohvrstevné téma, jehož všechny aspekty dosud ani nezazněly a nebyly reflektovány. Bylo by nešťastné je příliš rychle redukovat jen na některou, byť důležitou, dimenzi, např. účast v rozhodovacích procesech, a tlačit na rychlá řešení, u kterých potom hrozí, že zůstanou na povrchu. Přitom není nutné omezovat se na stávající model řízení církve, ale jde o nový pohled, který integruje mužský i ženský přístup a jejich charismata.

Synodální církev, která je citlivě blízká všem marginalizovaným, musí zodpovědně řešit také status rozvedených a znovu sezdáných a členů LGBTQ+ komunity. Nestačí jen proklamovat jejich přijetí, ale je potřeba společně s nimi objevovat jejich místo v církvi.